

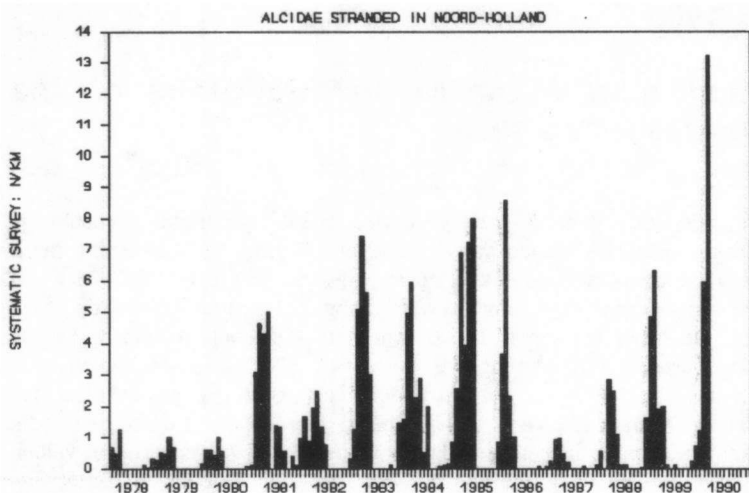
MASSASTRANDING VAN ALK ALCA TORDA EN ZEEKOET URIA AALGE OP DE NEDERLANDSE KUST, JAN-FEB 1990

Mass-stranding of Razorbills and Guillemots on the Dutch coast, Jan-Feb 1990.

In de eerste helft van de jaren tachtig werden we in Nederland herhaaldelijk opgeschrikt door massastrandings van alkachtigen *Alcidae* en Drieteenmeeuwen *Rissa tridactyla* op de Nederlandse kust (Camphuysen 1989a). Na 1986 leek dat ten goede te veranderen; de aantallen waren nog wel groter dan in de jaren zeventig, maar de groei was eruit. In de winter 1988/89 werd echter weer een massastranding geregistreerd, al ging het nu vrijwel alleen om Zeekoeten *Uria aalge* (Camphuysen 1989b) en deze stranding vertoonde in tal van opzichten gelijkenis met de herhaalde wrecks in het begin van de jaren tachtig. Omdat deze stranding nogal vroeg in het jaar plaatsvond is ze nauwelijks terug te vinden in het meerjarenoverzicht op grond van de Nationale februaritellingen (Camphuysen 1989c). In de winter van 1989/90 leek alles aanvankelijk vrij goed te gaan: de aantallen olievogels op de kust bleven relatief klein. Tot januari 1990. Niet eerder werden er op de Hollandse kust zulke dichtheden alkachtigen aangetroffen (figuur 1). Meest opvallend was het geweldige aantal dode Alken *Alca torda* en Zeekoeten op het strand. Heel geregeld werden ook Papegaaiduikers *Fratercula arctica* gevonden. Een greep uit de tot dusverre ontvangen tellingen:

Schouwen (18km):	44 Alk, 28 Zeekoet, 2 Papegaaiduiker
Goeree (13km):	47 Alk, 39 Zeekoet
Katwijk-Noordwijk (5km):	38 Alk, 32 Zeekoet, 1 Kleine Alk
Noordwijk-Langevslag (7km):	33 Alk, 37 Zeekoet
IJmuiden-Bloemendaal (7km):	58 Alk, 109 Zeekoet, 3 Papegaaiduiker
IJmuiden-Wijk aan Zee (3km):	24 Alk, 40 Zeekoet, 2 Papegaaiduiker
Wijk aan Zee-Castricum (7km):	54 Alk, 63 Zeekoet, 1 Papegaaiduiker
Castricum-Egmond (7km):	41 Alk, 86 Zeekoet, 2 Papegaaiduiker
Egmond-Bergen (5km):	6 Alk, 46 Zeekoet, 1 Papegaaiduiker
Bergen-Camperduin (7km):	24 Alk, 35 Zeekoet, 2 Papegaaiduiker

In totaal zijn op deze tellingen in februari 369 Alken en 515 Zeekoeten (en 13 Papegaaiduikers) gevonden. De meeste van de genoemde trajecten werden meermalen onderzocht en daarbij kon worden vastgesteld in wat een hoog tempo de kadavers verdwenen onder het zand. Het turbulente weer in januari en februari zijn daaraan ongetwijfeld debet geweest. De uiteindelijk vastgestelde dichtheden, ofschoon hoger dan ooit te voren, zijn daarom stellig een factor 2 te laag.

figuur 1. Maandelijks dichtheden (n/km) van op de Noordhollandse kust aangespoelde alkachtigen, 1978-1990 (archief NSO).

figure 1. Monthly densities (n/km) of auks Alcidae stranded on the mainland coast of Noord-Holland, 1978-1990 (NSO files).

Merkwaardig is de geringe soortenrijkdom bij deze strandingen. In februari 1990 was 90% van de gevonden vogels of een Alk of een Zeekoet. Alle andere soorten waren schaars of spoelden zelfs helemaal niet aan.

Een nadere analyse van de verzamelde gegevens zal nog worden uitgevoerd, ook al omdat nog veel tellingen moeten binnenkomen. Een eerste indruk van de leeftijdsverdeling was: alle leeftijdscategorieën van de Alk waren vertegenwoordigd in min of meer gelijke mate (normaal overheersen adulte Alken wat sterker; Camphuysen 1989a) en van de jonge exemplaren (snavelleeftijd 0+0, ofwel geen witte groeven en gladde snavelpunt) waren duidelijk minder vogels met olie besmeurd. Vrijwel alle volwassen Alken waren met olie besmeurd, vooral in de noordelijker gebieden (Noord-Holland, waddeneilanden). Bij de Zeekoeten werden opvallend veel volwassen dieren (ofwel niet-eerstejaars) aangetroffen en daaronder werden veel zomerkleed vogels gemeld. Slechts een zeer gering deel van de Zeekoeten was gebreid.

In alle regio's waren van de Zeekoet proportioneel veel grotere aantallen met olie besmeurd dan van de Alk. Opvallend was de enorme hoeveelheid olie

op de kadavers. Talloze exemplaren waren volkomen in de olie gehuld en de meeste anderen waren voor tenminste 15% met teer besmeurd. De stranding viel op de Noordhollandse kust samen met een aanspoeling vette, donkerbruine teer en ook de stranden van Texel waren behoorlijk vervuild. Ten zuiden van IJmuiden bleef dit aspect wat minder opvallend. Van alle locaties zijn oliemonsters genomen om na te gaan of deze massastranding wellicht door één of enkele omvangrijke lozingen werd veroorzaakt.

Summary In January and February 1990 a mass-stranding of Razorbills and Guillemots was recorded in the Netherlands. Densities on the mainland coast were unprecedented (figure 1). Most birds were heavily oil contaminated and the stranding was accompanied by an oil stranding in Noord-Holland. The extremely turbulent weather made a final assessment of numbers beached very difficult. Most corpses disappeared in one or two days time, many counts were therefore unreliable and hence, the actual density is probably at least twice as high as it was recorded in the Systematic Survey (cf. Camphuysen 1989a).

Razorbills, although found in slightly smaller numbers than Guillemots, were more abundant than ever before. All age groups were represented, with slightly more first year birds than usual. Few first-year Guillemots were reported; adults (or older immatures) predominated and many birds were already in summer plumage. Very few bridled morphs were found. Besides Razorbills and Guillemots also the number of Puffins was rather large. Hardly any other bird was found on the coast: 90% of all corpses were either Razorbill, or Guillemot. A further analysis of the event, when all relevant data are received, will be prepared later.

- Camphuysen C.J. 1989a. Beached Bird Surveys in the Netherlands, 1915-1988. Seabird mortality in the southern North Sea since the early days of oil pollution. (Techn.rep. Vogelbescherming 1) Werkgroep Noordzee, Amsterdam.
- Camphuysen C.J. 1989b. Massale sterfte van Zeekoeten *Uria aalge* voor de Nederlandse kust, winter 1988/89. *Sula* 3(1): 22-25.
- Camphuysen C.J. 1989c. De Nationale olieslachtoffertelling, februari 1989. *Sula* 3(3): 81-88.

Kees (C.J.) Camphuysen, Nederlands Stookolieslachtoffer-Onderzoek, Perim 127, 1503 GB Zaandam